

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-методичної конференції

(Шостка, 19 квітня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ БОРТЬБИ З САМОГОНОВАРІННЯМ

Д.Г.Савченко, О.І.Шундрик

Шосткинський навчально-виховний комплекс:
спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей
savchenkodmitry@shostka-licey.com

Мабуть жодне суспільне явище, крім наркоманії, не приносить стільки шкоди суспільству, сім'ї та й самій людині, як алкоголізм. Алкоголіки, як правило, люди не багаті. В умовах, коли легальні спиртні напої дорожчають найвищими темпами з усіх продуктів, кошти на їх придбання, зазвичай, відсутні. Алкоголіки змушені задовольняти свої хворобливі потреби спиртними напоями домашнього виготовлення – самогоном. За його якість не несе відповідальності жоден виробник, що й призводить до трагічних наслідків: тяжких хвороб, а то й передчасної смерті. Крім того, продаж нелегального алкоголю підриває доходи держави, котрі значною мірою формуються з акцизного збору з алкоголю легального.

Держава відпустила боротьбу з самогоноварінням на самотік. Нормативно-правові акти в цій сфері не оновлюються десятиліттями, позитивний досвід провідних країн не враховується, неначе проблеми не існує.

Основні результати дослідження, найбільш значимі його положення та пропозиції з удосконалення державно-правового регулювання сфери боротьби з самогоноварінням, які сприятимуть моральному та фізичному оздоровленню суспільства й справі підтримання правопорядку та громадської безпеки України, зводяться до наступних висновків:

- історія виробництва та споживання алкогольних напоїв у світі та в Україні налічує тисячоліття, міцні перегнані спиртовмісні напої з'явилися кілька століть тому. З самого початку всі держави прагнули взяти цей процес під свій контроль і розпочалася боротьба з нелегальним виробництвом алкоголю, названим самогоноварінням

- починаючи з XVII ст., коли зародилося самогоноваріння в сучасному розумінні цього слова, кожна державна влада в світі та на українських землях з різних причин (прагнення поповнити казну, «протверезити та оздоровити населення») намагалася боротися з ним;

- повна заборона виготовлення та вживання алкогольної продукції, як свідчить історія. Не веде ні до чого доброго, навпаки активно сприяє розвитку самогоноваріння, зростанню злочинності та корумпованості поліції;

- говорити про універсальну, придатну для усіх часів і народів, модель державно-правового регулювання питань виробництва, збуту і споживання алкоголю, боротьби з самогоноварінням неможливо у принципі. Населення кожної держави має свої традиції, релігійні переконання, національні особливості тощо, не зважати на які державна влада не може. Навіть одна нація чи народ упродовж десятиліть і століть своєї історії вирішують різні історичні завдання, що вимагає гнучкої державної політики навіть у такій сфері, як боротьба з самогоноварінням;

- незалежна Україна належить до держав, де заборонено виготовлення домашньої горілки, хоча в багатьох регіонах (Закарпаття, Крим, Одещина) це суперечить національним традиціям. Робота по виявленню місць поширення алкогольної продукції домашнього приготування правоохоронцями разом із свідомим населенням ведеться постійно;

- за виготовлення самогону в Україні передбачено лише адміністративну відповідальність. Суди України практично не застосовують єдину в цій сфері

кримінальну статтю, що карає за зайняття забороненими видами господарської діяльності, на тій підставі, що самогон не є підакцизним товаром. Законодавство тут слід змінити до однозначного тлумачення;

- до КУпАП слід внести чіткі зміни про можливість законного вилучення у самогонників предметів, знярядь правопорушень, результатів незаконної діяльності. Досі, вилучаючи самогонні апарати, знищуючи самогон та брагу, правоохоронці певною мірою, виходять за межі своїх повноважень і самі стають правопорушниками;

- в значній мірі самогонники є і скупниками краденого, тому працівники поліції громадської безпеки повинні звертати увагу і на цю проблему, а законодавці повинні забезпечити їх в цьому питанні відповідними повноваженнями;

- у самогонників є досить великий власний контингент споживачів, більшість з них є хронічними алкоголіками і потенційними злочинцями. Державі слід було б звернути увагу і на них, проте не шляхом штрафування (ці люди хворі), а направленням на примусові лікування та працевлаштування. Піклувальна роль Національної поліції постійно повинна зростати.

Штрафи за самогоноваріння щорічно приносять українській казні 1 – 2 мільйони доларів, держава не поспішає відмовлятися від цих грошей. Аргументи прихильників легалізації самогоноваріння щодо того, що заборона підвищує корумпованість поліції і не дає відчутних результатів у боротьбі з алкоголізмом, влада чути не хоче. У найближчі роки ситуація з самогоноварінням в Україні навряд чи зміниться в кращу сторону. Українці будуть і далі продовжувати гнати самогон нелегально.

Список літературних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 7 грудня 1984 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Кримінальний кодекс України: від 5 квітня 2001 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Бойко В.В. Алкогольна політика та антиалкогольне законодавство при соціалізмі та на пострадянському просторі (сер. 1960-х рр. – поч. XXI ст.) / В.В. Бойко // Південноукраїнський правничий часопис. – 2013. – № 1. – С. 129 – 132. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.